

Fra Slavekrigens Dage.

Ved P. L. HALD.

I Tilslutning til Artiklerne om Slavekrigen i Historisk Samfunds Årbog for 1911 fremkommer følgende Aktstykker, som velvilligst er overladt Samfundet af Herr Justitsråd Lønborg Friis, og som ikke har fået Anvendelse i hans Bog ”Den jydsk Slavekrig”, der væsentlig kun omhandler Begivenhederne i Hjørring Amt. De af Herr Friis overladte Aktstykker er afskrevne efter Originaler i Provinsarkivet i Viborg og vedrører kun Forholdene i Vester Han Herred de nærmest følgende Dage efter Slavekrigen. Uden Interesse er sikkert heller ikke det lille Bidrag til Slavekrigen i Thy.

1. Slavekrigen i Vester Han Herred 1848.

Den 31. Marts 1848 modtog Herredsfoged, Kammerjunker Lillienkjold den i Årbogen for 1911 Side 112 og 113 anførte Skrivelse fra Amtmand Rosenkrantz; men allerede næste Dag var man klar over, at Faren var overstået for denne Gang. Man kunde jo imidlertid ikke vide, om det virkelig ikke i en nær Fremtid kunde blive Alvor; det var sære Tidender, der med det ret mangelfulde Efterretningsvæsen nåede op i disse Egne; Krigen stod for Døren; derfor gjaldt det om at kunne modtage en Fjende på en så eftertrykkelig Måde som muligt, og det følgende vil vise, hvorledes man ordnede Forsvaret i Vester Han Herred.

Den 1ste April sendte Herredsfoged Lillienkjold følgende Skrivelse til det kongelige Amtshus i Hjørring:

”Igår Middags modtog jeg ved Expres fra Thisted Amt Underretning om, at en del Slaver vare undvegne fra Rendsborg Fæstning og trængte herind i Landet, samt at de allerede skulde befinde dem i Egnen af Holstebro, i hvilken Anledning bemeldte Amtmandskab pålagde mig at træffe Foranstaltninger, til at forhindre fornævnte Personer fra at komme nordenfjords, ved at udsætte Vagter, bringe alle Både til Nordsiden af Fjorden, m. m. og bød Amtmanden især min Opmærksomhed henvendt på Aggersund, som et til Overgangssted farligt Punkt. Efter at jeg øjeblikkelig ved Expresser havde truffet foreløbige Foranstaltninger i denne Anledning også i Øster Han Herred, indløb om Eftermiddagen de mest foruroligende Efterretninger om, at Viborg var om Natten afbrændt, og at Røverne havde nærmet sig Løgstør på få Miles Afstand. Jeg lod derfor straks,

fra alle de nærmeste Sogne, Mandskabet sammenkalde i Masse, bevæbnet så godt det lod sig gøre og posterede samme langs Fjorden, navnlig i Aggersborg, Beistrup, Haverslev og Torslev Sogne. Af et Brev fra Cancelliråd Svanenskiold har jeg i Dag erfaret, at Rygtet om Viborgs Brand er ugrundet, og at Slaverne endnu ikke ere trængte ind i hans Nabojurisdiktion, Gislum Herred. For dog nu at kunne være nogenlunde beredt på et Angreb, og muligen i påkommende Tilfælde understøtte Beboerne søndenfjords, har jeg i Dag opfordret alle Sogneforstanderskaberne til, for hvert Sogn at oprette særskilte med Geværer og Piker bevæbnede Trops, bestående af alle Våbendytige mellem 20 og 50 År, og at vælge en dygtig og uforsagt Fører for hver Trop, til hvem man kunde henvende sig med Ordre om, at samle og føre Mandskabet til det Sted, hvor dets Tjeneste behøves. I øvrigt er det fornødne iagttaget med Hensyn til ridende Vagter langs Fjorden, og hvad der i Øjeblikket kan anses for hensigtssvarende.

Hvorom jeg ikke har villet undlade tjenstligt at meddele Amtet Underretning; idet jeg derhos tjenstligt må henstille, om det ikke må anses ønskeligt, at der for at afværge den her og søndenfjords meget befrygtede Fare oprettes en bevæbnet Troppevagt i Vendsyssel, hvilket kunde på hensigtsmæssig Måde bidrage til, at afværge Slavernes Indtrængen norden Fjorden.”

Hvilken Virkning, Henvendelsen til de forskellige Sogneforstanderskaber havde, fremgår af følgende Skrivelser. Man lægger Mærke til, at flere af dem samme Dag, som de modtager Herredsfogdens Skrivelse, holder Møde og straks giver Meddelelse om de forskellige Foranstaltninger, som de har ment måtte være nødvendige.

Vel bårne Hr. Kammerjunker Lillienkiold.

I Anledning af Deres Velbårenheds Skrivelse af Dags Dato vil Forstanderskabet tillade sig at bemærke, at det er aldeles enigt med dem i den også herfra påtænkte Bevæbning og Mandskabets Anførsel, og at det dertil har aftalt det Fornødne med begge Sognefogder, som ville foranstalte Valg af Førere i Eftermiddag i Forstandernes Nærværelse. Men man tillader sig at henstille følgende Punkter til Deres nærmere Overvejelse:

1. Forstanderskabet tror ikke det vil være fornødent eller engang muligt at holde ridende Patrouiller ved Fjorden langs Gøttrup Sogn. Derimod anses

- det for passende, at Gøttrup Sogn afgiver ridende Patrouiller på 1 á 2 Mand ved Aggersborg Fjordside fra Vesten Aggersborggård til Aggersund, såfremt det ikke måtte befindes - hvad man dog formoder - at Aggersborg Sogn alene kunde bestride dette Vagthold. Østen for Aggersund kan Vagtholdet neppe være til Hest. Man må tillade sig at yttre, om det ikke var passende, at Fjorden inddeltes i visse Districter, i hvilke Vagtholdet bestandig gik eller red frem og tilbage.
2. Forstanderskabet tror også, at det vil være ønskeligt, at der foranstaltes ridende Patrouillier langs Konge-Vejen og den nærmeste Omegn på 2 Mand, således at de fra Sogn til Sogn bestandig kunde møde hinanden, hvorved ethvert Sogn måtte afgive en eller flere Patrouiller, efter som Omstændighederne bød det.
 3. Forstanderskabet tror endelig, det vilde være ønskeligt, om der bestemtes en fast Plads, hvor Mandskabet i påkommende Tilfælde kunde mødes, og at der på denne måtte indrettes Bauner, hvortil man foreslår i Kjettrup Sogn, den på Skolens Lod liggende Høj og i Gøttrup Sogn Højen ved Gøttrup Skole. Men om Dagen måtte Tilvarslingen ske ved Ringning med Kirkeklokken.
- Forstanderskabet agter i øvrigt at samle sig i Eftmd. Kl. 4 hos Sognefogden i Kjettrup, og det vilde være det meget kiert, om De der vilde møde. I Kjettrup og Gøttrup Forstanderskole d. 1. April 1848.

*J. R. Damkier. C. Roulund. N. M. Møller.
Søren Larsen. Anders Gregersen.
Niels C. Gotfredsen.*

Foranlediget af Deres Velbårenheds behagelige af D. D., har jeg den Ære at meddele, at vi alt, forinden den indløb, havde begyndt i hele Pastoratet at ordne Korps af alle Våbendytige, fra 16-60 År, og derover har forfattet Lister, hvorefter der blive:

i Thorup Sogn 130, i Klim 142, i Vust 80.

Af disse ere forsynede med brugbare Geværer: i Thorup Sogn 19, i Klim 18, i Vust 9, i alt 46. Disse have i Eftermiddag været samlede, Geværerne ere blevne undersøgte, og, når Ejerne ej tiltroede sig selv at kunne bruge dem, afleverede til andre, navnlig udtjente Militaire. Til deres Brug har Kommunen anskaffet 1 Lispund Krudt, 3 Lispund Hagel. Til i morgen

Eftermd. ere de indkaldte ved de respektive Kirker, for at øves, og i Thorup har Hr. Sandflugtscommissair Smith påtaget sig Kommandoen, i Klim Hr. Møller Vils, i Vust blev Gårdmand Christen Thorhauge anset som bedst skikket dertil, men da han ej var tilstede, vides ikke, om han kan eller vil påtage sig den. Skulde han vægre sig derfor, og Forandring deri må gøres, skal jeg have den Ære at meddele nærmere Efterretning.

Til det øvrige våbendytige Mandskabs Armering satte vi alt i aftes alle Tømmermænd og Smede i Activitet, for at forfærdige Landser efter Modeller, som fra den forrige Krig forefandtes her i Sognene, og de have siden uafbrudt arbejdet derpå, så at vi håbe, endnu i aften at have de fleste færdige. Efter den ved Deres Velbårenheds behagelige Skrivelse givne Anledning vil også det øvrige våbendytige Mandskab blive indkaldt til dermed at begynde øvelser, som ville blive fortsatte og ledede med al Iver, da Alle ere besjælede af den mest levende Fædrelandskjærlighed og Nidkjærhed for Sagen.

Bauner ere anrettede: i Klim på Kobakken, i Thorup ved Møllen, i Vust på Rimmen, og der blive opstillede Vagter ved dem. Ligeledes er der bestemt, at der, i det mindste i den første Tid, indtil den mest truende Fare er afvendt, skal holdes Vagt af vandrende Patrouiller, 2 og 2, i de større 3 Par, i andre 2, i det mindste 1 Par, hvem der gives Ordre til at anholde og opbringe alle mistænkelige Personer, som ej kunne legitimere sig.

Thorup Præstegård, 1. April 1848.

Ærbødigst
Djørup
p.t. Formand

Velbårne

Herr Kammerjunker, Herredsfoged
Lillienkiold.

Fra samme Dag foreligger endvidere følgende Forslag fra Pastor Djørup i Thorup til Herredsfoged Lillienkiold om et Fællesmøde, som en senere Skrivelse viser også blev holdt i Thorup.

Forslaget lyder således:

”For at bevirke mere Sammenhold og Enighed i vor Virken efter den samme Plan i denne farefulde Tid, har Sogneforstanderskabet her anset det for ønskeligt, om hele Herredets Forstanderskaber sammentrådte ved Delegerede, for at underrette hverandre om, hvad der alt er foranstaltet, og aftale, hvad der anses fornødent til Landets Sikkerhed og Fædrelandets Frælse.

I den Anledning har jeg tilladt mig at indbyde alle de øvrige Sogneforstanderskaber i Vester Han

Herred til ved Delegerede at slutte sig til os i dette øjemed til et Møde, som er berammet at afholdes her i Torup hos Gårdmand Jens Høeg på næstkommende Mandag den 3. April, Form. Kl. 11. Dette undlader jeg ikke ærbødigst at meddele Hr. Kammerjunkeren, om Deres Velbårenhed muligt kunne finde Dem foranlediget til at lade overvære dette Møde, eller i øvrigt måtte have noget at meddele til Forhandling og Foranstaltning.”

Fra Sognepræsten i Kollerup indløb følgende Skrivelse:

Allerede forinden jeg i aftes ved min Hjemkomst modtog Deres Højvelbårenheds behagelige Skrivelse af Gårs Dato, var et Vagthold og en Beskyttelsesvæbning organiseret her i Kollerup d. 31. f. M. og i Skræm i går, og det samme er nu sket i Dag i Hjortdal Sogn. Her i Kollerup Sogn holdes Nattevagt alt fra i Fredags i de 6 forskellige Byer, hvoraf Sognet består; i Skræm og Hjortdal derimod holdes kun en fælleds Nattevagt. Vagten består af 2 Personer, hvoraf den ene er væbnet med Pik, den anden med skarpladt Gevær, dels til Forsvar og dels til at give Signal; og i Farens øjeblik skal den ene Vagthavende give Formanden for Afdelingen Underretning, den anden skal øjeblikkelig ringe med Stormklokken, thi Fredsklokken er naturligvis ophørt nu at lyde Morgen og Aften, da vi ej længere have Fred i Landet. Vagten melder sin Til- og Afgang for Formanden, der i Farens øjeblik sender ridende Stafet til Nabobyerne.

Hvad Væbningen angår, bemærkes, at i Kollerup fandtes ved Undersøgelse 18 Geværer, i Hjortdal 14 og i Skræm 9, men deraf måtte jeg tilligemed de øvrige Sogneforstanderskabets Medlemmer tvinge Vedkommende - nemlig Jørgen Høeg - til at udlevere det, da han benægtede at have et Gevær, som han dog rigtignok mod sin Villie udleverede, og i vor Nærværelse blev tvungen til at udgrave af en Sandbanke, hvor han havde skjult det. Vi troe os imidlertid i vor gode Ret, da det er af Vigtighed, at ethvert Våben anvendes, ved at have taget Geværet i Brug til Sognets Forsvar. Alle Sognenes øvrige confirmerede mandlige Beboere forsynes snarest med Pikker, hvilket tildeels er skeet, og ved Mønstring af det bevæbnede Mandskab skal Formændene i de forskellige Afdelinger bedømme, hvem der er skikket til øvelse i Fægtning, og imidlertid er det altid godt, at alle de øvrige ere bevæbnede til Selvforsvar. Til at lede, indøve og anføre de forskellige Væbningsafdelinger valgtes for det meste gamle

Soldater a) i Kollerup Sogn, for Kollerup By: ¹⁾ Niels Christian Borup, for Fjerritslev ²⁾ Jens Christian Jensen; for Brøndum ³⁾ Lars Christian Mathiasen; for Borup ⁴⁾ Christen Bak; for Andrup ⁵⁾ Ole Chr. Jensen og for Hingelbjerg ⁶⁾ Lars Christian Anthonsen; b) for Skræm Sogn og By: Peder Christian Bonderup; c) for Hjortdal Sogn, i Hjortdal: ¹⁾ Christen Bjerregård; for Sanden, Strandboerne og endeel af Svenstrup ²⁾ Knud Olesen og for den øvrige Del af Sognet: ³⁾ Niels Svenningsen.

Ved de forskellige Forsamlinger er der subscriberet så mange Penge, at 2 kraftige Heste til Cavalleri- eller Artilleri-Brug - som jeg håber endog med Bidsel og Penge til Sadel - fra Dato her fra Pastoratet staae parate hvert øjeblik, forlanges, og jeg håber derfor, at Deres Højvelbårenhed snarest anmelder, vel helst for Generalcommandoen - at Kollerup, Skræm og Hjortdals Pastorat stille 2 gode Heste til Hans Majestæts Disposition.

Ærbødigst

Theodor Jørgensen.

Kollerup Præstegård, d. 2. April 1848.

Højvelbårne
Hr. Kammerjunker Herredsfoged Lillienskiold.

Til Vester Hanherreds Kontor indløb nu følgende Efterretning, som naturligvis virkede i høj Grad beroligende:

S. T.

Herr Kammerjunker, Herredsfoged

Lillienskiold.

Ifølge Efterretninger, der ere indhentede hos og meddelte af selve Viborg Amt er det Usandhed såvel Historien om 2de Landsbyers Brand ved Viborg og 25 Menneskers Drab som om Viborg Byes Brand. Rygtet havde sagt i Viborg, at Slaverne skulde husere i Silkeborg Egnen og man havde desårsag fra Viborg sendt Estafetter ud i 6 á 8 Miles Afstand sønder på, men intet kunde spore til dem. 3de mistænkelige Personer vare anholdte i Viborg. Natten mellem den 29. og 30. f. M. var Høleefabrikken og Gården Haraldskjer afbrændt ved Våde, men til anden Brand var intet Spor.

Det hele synes således at have været blind Alarm. Imidlertid vedblives her med Vagt ved Baunerne.

Løgstør, den 2. April 1848.

Deres *Svanenskiold.*

Den 2. April afholdtes det bebudede Fællesmøde i Thorup og fra dette foreligger følgende 2 Skrivelser, den første til Amtmand Rosenkrantz i Thisted og den anden til Herredsfogden i Nykøbing, Justitsråd Rummelhoff. Som det fremgår af Skrivelsen til Amtmanden, har

Henvendelsen til de øvrige Nabojurisdiktioner sikkert haft en lignende Ordlyd.

År 1848 den 3. April afholdtes der i Thorup hos Gårdmand Jens Høeg et almindeligt Møde af Delegerede fra alle Sogneforstanderskaber i Vester Hanherred i Thisted Amt, hvorved Politimesteren, Hr. kammerjunker Lillienkiold var tilstede, for at træffe Aftale om, hvilke Foranstaltninger der i denne Farens Tid burde træffes deels til Fædrelandets Forsvar, deels til Egnens Sikkerhed og Rolighed, og da blev derved bestemt:

1.

Fra Politimesteren var der udstedt en Opfordring til Sogneforstanderskaberne om at indrette en almeen Væbning af alt våbendygigt Mandskab fra 20-50 År, som blive at bevæbne med Landser, forsåvidt Geværer ej have, underordnes den umiddelbare Kommando af en dygtig Mand, og anstille passende Våbenøvelser i Sognene af dem, som dertil måtte være skikkede. Dette blev enstemmig tiltrådt, idet Ordningen og Måden, hvorpå øvelserne holdes og ledes, overlades til ethvert Sogneforstanderskabs Foranstaltning.

2.

Da den øjeblikkelige Fare nu ej er så truende, som den, der for få Dage siden svævede over Hovedet, men der efter de indløbne officielle Efterretninger er al Grund til at antage, at der for Tiden er Fred, Orden og Ro i det mindste over den største Deel af Nørrejylland: så blev det anseet for overflødig, længere at holde Byvagter, hvorimod det efter de Flestes Stemmer blev erkjendt hensigtsmæssigt og ønskeligt, at der i hvert Sogn på dertil passende Steder oprettes Bauner, og sålænge, som Krigen raser i Fædrelandet, derved holdes stadig Nattevagt, under Forudsætning, at den samme Foranstaltning bliver truffen i de tilgrænsende Jurisdictioner, såvel på denne, som på hin Side Limfjorden. I den Anledning bleve vedkommende Politimestre tilskrevne om at opfordre alle Sogneforstanderskaber i de respektive Jurisdictioner om at tiltræde denne Bestemmelse, og derom forventes da nærmere Underretning meddelt vor Politimester.

D. u. s.

Lillienkiold

Djørup,

Form. f. Sogneforstanderskaberne for Klim, Thorup og Vuust.

R. Damkjær,

Form. for Kjettrup og Gjøttrup.

Theodor Jørgensen,
Form. f. Kollerup, Skræm og Hjortdals Sogneforstandsk.

N. Gottlob,
Form. f. Tømmerby og Lild.

Chr. Jacobsen,
Form. f. Øsløs, Vesløs og Arup.

Ved et Møde, som i Dag afholdtes i Vester Thorup af Delegerede fra Sogneforstanderskaberne i V. Han Herred, blev det vedtaget at oprette Bauner i alle Sognene på passende Steder og derved holde Nattevagt sålænge som Krigen raser i Fædrelandet, da det ansees nødvendigt for at sikre Landet og berolige Folket under den almindelige Frygt og Skræk, dog under Forudsætning af, at de tilgrænsende Jurisdictioner samstemme hermed og træffe lignende Foranstaltning. Foranledigede heraf, tillade vi os herved at anmode Deres Velbyrdighed behagelig at opfordre Sogneforstanderskaberne i Deres Jurisdiction til at tiltræde denne Bestemmelse og forventes da nærmere Underretning meddelt vor Politimester om hvilken Foranstaltning der i denne bliver truffen.

Den 3. April 1848.

Djørup,
Formd. for Sogneforstanderskaberne for Klim, Thorup og Vust.

J. R. Damkjær,
Fmd. for Kjettrup og Gjøttrup.

Chr. Jacobsen,
Fmd. f. Øsløs, Vesløs og Arup.

Theod. Jørgensen,
Fmd. for Kollerup, Skræm og Hjortdal.

N. Gottlob,
Formd. for Tømmerby og Lild.

Velbårne
Hr. Justitsråd Rummelhoff
i Nykøbing.

Justitsråd Rummelhoff svarede den 7. April på denne Henvendelse ved følgende Skrivelse:

I tjenstlig Svar på mine Herrers Skrivelse af 3. ds., som jeg i Dag har modtaget, undlader jeg ikke at melde, at jeg, ved Rygtet om, at Jylland truedes af en Friskare eller af løsladte Slaver og andre Kjeltringer, strax blandt andre Foranstaltninger opreiste Bauner

omkring på Landet, der bleve besatte med Vagter. Men da Faren nu ikke synes så overhængende, at man bør trætte Landmændene med uforholden Vagthold, og da jeg anser Bauner som meget farlige, når de ikke med stor Nøjagtighed bevogtes, eftersom de af Kådhed eller Ondskab kunde misbruges, har jeg nu ladet dem aldeles borttage.

Nærmer Faren sig atter, ville de uopholdeligen blive rejste og bevogtede.

Nykøbing på Morsøe, den 7. April 1848.

Rummelhoff.

Til

D'Herrer Formænd for
Sogneforstanderskaberne i Hanherred.

Samme Dag, som Mødet blev holdt i Thorup, skrev Amtmanden i Thisted følgende til Kammerjunker Lillienkskjold:

Skjøndt jeg ikke kan påtvivle, at Deres Velbårenhed ved de efterhånden fra Landets forskellige Egne inddragne Efterretninger vil være underrettet om, at de Rygter om et Indfald af løsladte Slaver eller væbnede Friskarer, som have sat hele Nørre Jylland i Bevægelse, synes at være ugrundede eller i ethvert Fald højst overdrevne, undlader jeg dog ikke herved at melde Dem, at sådant er aldeles bekræftet ved alle de Budskab, jeg senere har modtaget her til Amtet, hvoraf det sidste med en Exprese i aftes fra Færgemand Madsen ved Ottesund oplyser, at der til Ringkøbing og Holstebro er berettet fra Kolding, at man slet ikke vidste eller havde bemærket noget der af slige Fjendtligheder, og at en Estafette fra Viborg havde bragt samme Underretning til en Stænderdeputeret Brokdorff i Egnen af Lemvig, med Tilføjende, at en Snes Håndværkssvende skulde være ankomne til Randers, uden at man dog vidste, at de nogensteds havde begået den mindste Uorden; - og ere endelig også lignende fuldkommen beroligende Efterretninger bragte her til Byen i går fra Cancelliråd Svanenskiold i Løgstør.

Som Følge heraf skjønner jeg ikke, at der fortiden er Anledning til længere at fortsætte de af Amtet beordrede Forholdsregler til Kystens Bevogtning ved Fjordsiden, idet jeg dog må henstille til Deres Velbårenhed selv, om De muligt til Beboernes yderligere Betyggelse måtte finde det tilrådeligt, at bibeholde nogle Vagtposter, hvilke det da overlades til Dem selv at inddrage, når De ikke længere finder dem nødvendige, ligesom det da også i ethvert Fald kunde pålægges samtlige Sognefogder i de Fjordkysten nærmest liggende Sogne, at have

vågent øje med, hvad her passerer, og at formå samtlige Bådejere til, såvidt muligt at holde deres Både på denne Side og ikke lade dem ligge ubevogtet på den modsatte Side.

Med Hensyn til Landets Forsvar i Almindelighed og navnlig til den af Hans Majestæt udstædte trykte Opfordring af 28. f. M., har Amtsrådet i et extraordinært Møde den 1. d. M. i Anledning af en fra Justitsministeren modtaget Pålæg om Udredelsen af 2000 nationale Heste af Nørre Jyllands og Fyens Kjøbstæder og Landdistricter, besluttet at opfordre samtlige Landcommuner til at væbne deres våbendytige Mandskab med selvanskaffede Våben og ordne og indøve disse under egne Underbefalingsmænd, således som dette nærmere behageligst vil erfares af den trykte Extract af Forhandlingerne, som jeg håber i Dag at kunne udsende. Forsåvidt som Deres Velbårenhed i samme Anledning måtte finde nogle yderligere Forslag at gjøre, udbeder jeg mig disse meddelte, og undlader jeg ikke foreløbigt at bemærke, at jeg har tænkt mig det af Vigtighed, at der foruden den således organiserede Væbning til Forsvar for egen Arne, der i det mindste for øjeblikket, da hele Landets bedre armerede Kraft udfordres på selve Krigsskuepladsen og dennes nærmere Omegn, ikke kan ventes bedre armeret, - kunde ordnes mere bevægelige Corps af det ikke ubetydelige Antal øvede Jægere, der findes overalt i Amtet og især i Klitegnen, og hvorfra dog igjen de måtte undtages, der lade sig indtegne til frivillig Indøvelse for derefter at slutte sig til den stående Hær. - Sådanne Corps har jeg for Thylands Vedkommende anmodet nogle enkelte Mænd, tildeels efter deres eget Tilbud, om at søge at ordne og derefter at meddele mig Resultatet, idet disse da også - idetmindste indtil videre - måtte væbne sig selv med deres Jagtgeværer, og der vil således kun mangle dem Krudt og Blye, hvilket jeg ved Skrivelse af Dags Dato til Justitsministeren har bedet om muligt foranstaltet anvist til Amtets Disposition fra et af Arsenalerne, i Forventning af, at de Herrer Politimestre ville være villige til, heraf hver at modtage en Deel i Opbevaring og Udlevering efter Corpsanførernes nærmere Rekvisition. - På Morsøe er det mig bekjendt, at Hr. Kammerjunker Holstein har begyndt at organisere et Corps af Frivillige, som jeg forventer, for en Deel vil kunne blive af lignende Natur og venter jeg fremdeles endnu at kunne fåe ordnet et lidet ridende Jægercorps omtrent bevæbnet på samme Måde til fornøden Recognoicerings- og Blænkeertjeneste for de samlede Masser, hvortil jeg selv har bestemt at levere tvende Mænd armerede og beredne.

Som Middel til hurtig Sammenkaldelse er det mig bekendt, at der alt er oprettet Bauner på Morsøe og efter flere Bønders derom yttrede ønske ere også

nogle enkelte alt indrettede her i Thye på nogle meget marquerede Steder efter Aftale med Cancelliråd Nellemann, ligesom jeg i det Hele antager, at de ville være nødvendige i Klitbakkerne, såfremt der under Krigen skulde vise sig grundet Anledning til Frygt for Landgang fra Søsiden, men ellers ere disse efter min Formening just ikke at anbefale i den meere befolkede Deel af Amtet, da dermed ofte sker Misbrug, når de ikke strængt bevogtes, og jeg troer derfor, at Ringen med Kirkeklokkerne i påkommende Tilfælde langt vil være at foretrække.

Thisted Amtshuus, den 3. April 1848.

Rosenkrantz.

Sl. T.

Hr. Kammerjunker Herredsfoged
Lillenskiold.

2. Slavekrigen i Thisted og Omegn 1848.

Den bekendte Højskolemand Morten Eskesen fortæller fra 1848 i "Minder og Udsigter over 40 Års Skoleliv" om sig og de andre Elever på Snedsted Seminarium (sml. Årbog 1911 Side 109).

"Krigen kom vi således ikke med i; men en Gang rykkede vi dog ud i sluttet Klynge,

vandrende ad Landevejen ned mod Vildsund med Geværet ladet og Bajonetten på, idet vi sang: "Danmark dejligst Vang og Vænge", mens Kvinderne, sagde man, fældte Tårer over det Ungdomsblod, som nu kunde blive udgydt. Der var nemlig kommen Tilsigelse fra Øvrigheden til Egnens Mænd om at møde ved Vildsund for at hindre de Rendsborger Slaver, der skændte og brændte, hvor de kom frem og allerede huserede i Skive. Klyngen fra Lærerskolen vilde da for det første tage til Vildsund og siden lade sig sætte over til Mors og derfra til Salling for at slå til det gruelige Afskum. Der stod vi da som sagt med vore Bøsser; men Thyboerne vare mødte med Høtyve og hvad de ellers kunde få fat på, og forsikrede med frygtelige Eder, at Slaverne skulde komme tidlig nok og få Forken i Livet. Amtmanden, Kammerherre Rosenkrantz, kom også ud til os og roste os for vores Årvågenhed. Vi Bøssemænd bleve foreløbig sat til at være Førere og Tilsynsmænd, indtil vi fik sikker Tidende om, hvorledes det hængte sammen, og imidlertid var vor General Ludvig Müller¹) til Hest kommen ned til os; den eneste Gang jeg så Müller til Hest. Det kommer mig for, at han ikke så videre krigerisk ud, og i statelig Holdning havde Müller ikke sin Styrke. Ud på Natten kom der imidlertid sikker Tidende ovre fra Mors, at Rygtet om de hærgende Slaver var "ganske falsk". Vi vendte da atter tilbage til de fredelige Sysler."

¹ Anm.: Ludvig Chr. Müller var Seminarieførstander i Snedsted fra 1842 til 1848, da Seminariet om Sommeren flyttedes til Ranum; der virkede han til 1850 og døde i Sønderjylland 1851. Han var en betydelig Historiker og Skolemand.